

ԵԱՀԿ/ԺՀՄԻԳ-ի կարծիքը «Այլընտրանքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքում
փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին ՀՀ օրինագծի վերաբերյալ

Ոչ պաշտոնական թարգմանություն

ԿԱՐԾԻՔ

**«ԱՅԼԸՆՏՐԱՆՔԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ» ՀՀ ՕՐԵՆՔՈՒՄ
ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ»
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԻ ՆԱԽԱԳԾԻ
ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ**

Հիմնված օրենքի նախագծի՝ ԵԱՀԿ-ի երևանյան գրասենյակի կողմից
տրամադրված անգլերեն ոչ պաշտոնական թարգմանության վրա

Սույն կարծիքի մշակմանն իր նպաստն է ունեցել Կրոնի և համոզմունքների
ազատության ԵԱՀԿ/ԺՀՄԻԳ-ի խորհրդատվական խորհուրդը

ԵԱՀԿ/ԺՀՄԻԳ-ի կարծիքը «Այլընտրանքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին ՀՀ օրինագծի վերաբերյալ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. ՆԱԽԱԲԱՆ
2. ԿԱՐԾԻՔԻ ԱՌԱՐԿԱՆ
3. ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆՆԵՐՆ ԱՄՓՈՓ
4. ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
 - 4.1. Մարդու իրավունքների ոլորտի միջազգային չափանիշները զինվորական ծառայությունից խզվի թելադրանքով հրաժարման վերաբերյալ
 - 4.2. Օրինագծի վերլուծություն

Հավելված 1. «Այլընտրանքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ եւ լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծ

ԵԱՀԿ/ԺՀՄԻԳ-ի կարծիքը «Այլընտրանքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին ՀՀ օրինագծի վերաբերյալ

1. ՆԱԽԱԲԱՆ

1. 2011թ. հուլիսի 11-ին Հայաստանի Հանրապետության ազգային ժողովի պաշտպանության, ազգային անվտանգության և ներքին գործերի մշտական հանձնաժողովը նամակով դիմել է ԵԱՀԿ-ի երևանյան գրասենյակին՝ խնդրելով, որպեսզի ««Այլընտրանքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը ներկայացվի ԵԱՀԿ/ԺՀՄԻԳ-ին՝ իրավական գնահատականի հարցում, թե որքանով է այն համապատասխանում ոլորտի միջազգային չափանիշներին:
2. Համաձայն գործող ընթացակարգի՝ ԵԱՀԿ-ի երևանյան գրասենյակն ուղարկել է հիշյալ դիմումը ԵԱՀԿ/ԺՀՄԻԳ՝ համապատասխան փաստաթղթերի անգլերեն տարբերակների հետ միասին: Սույն կարծիքը մշակված է ԵԱՀԿ/ԺՀՄԻԳ-ի Օրենսդրական աջակցության միավորի կողմից՝ ԵԱՀԿ/ԺՀՄԻԳ-ի Կրոնի և համոզմունքների ազատության հարցերի խորհրդատվական խորհրդի հետ համատեղ: Վերջինս կրոնի և համոզմունքների ազատության բնագավառում լուրջ գիտական կարողություններ ունեցող ԵԱՀԿ/ԺՀՄԻԳ-ի խորհրդատվական մարմին է: Սույն կարծիքը ներկայացվում է ի պատասխան վերոհիշյալ դիմումի:

2. ԿԱՐԾԻՔԻ ԱՌԱՐԿԱՆ

3. Կարծիքի առարկան ներառում է միայն ««Այլընտրանքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ եւ լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի հիշյալ նախագիծը (այսուհետ՝ «օրենքի նախագիծ»), իսկ, անհրաժեշտության դեպքում, ինքնին «Այլընտրանքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքը: Մահմանափակվելով այս երկու իրավական ակտերով՝ Կարծիքը չի չափաք է դիտվի որպես Հայաստանի Հանրապետությունում այլընտրանքային ծառայությունը կարգավորող ողջ օրենսդրության լիարժեք և համապարփակ վերլուծություն:
4. Կարծիքը բարձրացնում է առանցքային հիմնահարցերը և մատնանշում մտահոգության ոլորտները: Վերլուծության արդյունքում արված առաջարկությունները հիմնված են մարդու իրավունքների ոլորտի միջազգային չափանիշների և լավագույն գործելակարգերի վրա, ինչպես որ դրանք արտացոլված են միջազգային համաձայնագրերում և պարտավորություններում, որոնք վավերացրել և ստանձնել է Հայաստանի Հանրապետությունը:

ԵԱՀԿ/ԺՀՄԻԳ-ի կարծիքը «Այլընտրանքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին ՀՀ օրինագծի վերաբերյալ

5. Սույն կարծիքը հիմնված է օրենքի նախագծի ԵԱՀԿ-ի երևանյան գրասենյակի կողմից տրամադրված ոչ պաշտոնական թարգմանության վրա, որը կցված է սույն փաստաթղթին՝ որպես Հավելված 1: Թարգմանության պատճառով արված սխալները չեն բացառվում:
6. Հաշվի առնելով վերոգրյալը՝ ԵԱՀԿ/ԺՀՄԻԳ-ը ցանկանում է նշել, որ սույն Կարծիքը որևէ կերպ չի բացասաբար անդրադառնում այլընտրանքային ծառայությանը վերաբերող օրենսդրության այն գրավոր կամ բանավոր առաջարկությունների և դիտողությունների վրա, որ ԵԱՀԿ/ԺՀՄԻԳ-ը կարող է անել ապագայում:

3. ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆՆԵՐՆ ԱՄՓՈՓ

7. Օրենքի նախագիծն այնպիսի փոփոխություններ է պարունակում, որոնք առավել են համապատասխանեցնում «Այլընտրանքային ծառայության մասին» գործող ՀՀ օրենքը զինվորական ծառայությունից խղճի թելադրանքով հրաժարման իրավունքի ոլորտի միջազգային չափանիշներին: Օրենքի լիարժեք համապատասխանությունը միջազգային չափանիշներին ապահովելու նպատակով՝ առաջարկում ենք հետևյալը.

3.1 Կարևորագույն առաջարկություններ

- Ա. Ապահովել, որպեսզի այլընտրանքային աշխատանքային ծառայությունը չլինի զինորական վերահսկողության տակ /14-րդ պարբերություն/:
- Բ. Թույլ տալ զորակոչիկներին փոխել զինվորական ծառայությունը այլընտրանքային ծառայության հետ՝ խղճի թելադրանքով հրաժարման հիմքով /16-րդ պարբերություն/:
- Գ. Քննարկել այլընտրանքային ծառայության տևողության կրճատման հարցը /17-րդ պարբերություն/:

3.2. Լրացուցիչ առաջարկություններ

- Դ. Ինչ վերաբերում է զինվորական ծառայությունն այլընտրանքայինով եւ հակառակը փոխելուն, քննության առնել այնպիսի մեխանիզմի ներդրման հարցը, որը թույլ կտա ավարտված սկզբնական ծառայության ժամկետը հաշվակցել փոխարինող ծառայության ժամկետի մեջ (15-16-րդ պարբերություններ):

ԵԱՀԿ/ԺՀՄԻԳ-ի կարծիքը «Այլընտրանքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին ՀՀ օրինագծի վերաբերյալ

Ե. Ապահովել, որպեսզի այլընտրանքային ծառայության դիմումները քննող Հանրապետական հանձնաժողովը գտնվի քաղաքացիական վերահսկողության ներքո (18-րդ պարբերություն):

4. ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ ԵՒ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

4.1 Զինվորական ծառայությունից խզվի թելադրանքով հրաժարմանը վերաբերող մարդու իրավունքների միջազգային չափանիշներ

8. Լինելով մտքի, խղճի և կրոնի ազատության բաղադրիչ՝ զինծառայությունից խզվի թելադրանքով հրաժարման իրավունքը երաշխավորված է միջազգային իրավունքի փաստաթղթերի գնալով աճող ծավալով: Չնայած այն բացահայտորեն ամրագրված չէ այնպիսի լրջագույն միջազգային պայմանագրերի տեքստում, ինչպիսիք են «Քաղաքացիական և քաղաքական իրավունքների մասին» Միավորված ազգերի միջազգային դաշնագիրը (այսուհետ՝ ՔՔԻՄԴ)¹ կամ Եվրոպայի խորհրդի «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» կոնվենցիան (այսուհետ՝ ՄԻԵԿ)², այս իրավունքը բացահայտ եզրերով ճանաչված է հիշյալ պայմանագրերի մոնիթորինգային և մեկնաբանող մարմինների կողմից: Այսպիսով՝ Միավորված ազգերի Մարդու իրավունքների կոմիտեն ՔՔԻՄԴ-ի հետ կապված անառակելիորեն հայտարարել է, որ.

«Դաշնագիրը բացահայտ եզրերով չի ամրագրում խղճի թելադրանքով հրաժարման իրավունքը, սակայն Կոմիտեն համոզված է, որ այդ իրավունքը բխում է 18-րդ հոդվածից [ՔՔԻՄԴ], քանի որ մահաբեր ուժի կիրառման պարտականությունը կարող է լրջորեն հակասել խղճի ազատությանը և կրոնի կամ համոզմունքների արտահայտման իրավունքին»³:

9. Նույն կերպ նաև Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի (այսուհետ՝ ՄԻԵԴ) Մեծ պալատը Հայաստանի դեմ կայացրած իր վերջին վճիռներից մեկում գտել է, որ.

¹ Ընդունվել է ՄԱԿ-ի Գլխավոր ասամբլեայի 2200A (XXI) բանաձևով 1966թ. դեկտեմբերի 16-ին, Հայաստանի կողմից վավերացվել է 1993թ. հունիսի 23-ին:

² Ստորագրվել է 1950թ. նոյեմբերի 4-ին, ուժի մեջ մտել 1953թ. սեպտեմբերի 3-ին, վավերացվել Հայաստանի Հանրապետության կողմից 2002թ. ապրիլի 26-ին:

³ ՄԱԿ-ի Մարդու իրավունքների կոմիտեի Ընդհանուր մեկնաբանություն 22(48)-ի 11-րդ պարբերություն՝ ընդունված ՄԱԿ-ի Մարդու իրավունքների կոմիտեի կողմից 1993թ. հուլիսի 20-ին, CCPR/C/21/Rev.1/Add.4 (1993) վերատպված U.N.Doc. HRI/GEN/1/Rev.1, 35 (1994):

ԵԱՀԿ/ԺՀՄԻԳ-ի կարծիքը «Այլընտրանքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին ՀՀ օրինագծի վերաբերյալ

«զինծառայությանն ընդդիմանալը, եթե դրա շարժառիթը լուրջ և անհաղթահարելի հակասությունն է բանակում ծառայելու պարտականության և մարդու խղճի կամ խորը և անկեղծորեն դավանած կրոնական համոզմունքների միջև, հանդիսանում է բավականաչափ համոզիչ, լուրջ, միասնական ու կարևոր հավատամք կամ համոզմունք 9-րդ հոդվածի պաշտպանությունը ստանալու տեսանկյունից»⁴:

10. ՄԻԵԴ-ը նույն վճռում այնուհետև նշել է, որ.

«[խղճի թելադրանքով հրաժարվողի] նկատմամբ պատիժ կիրառելն այնպիսի հանգամանքներում, երբ որևէ հնարավորություն չի ստեղծվում նրա խղճի և համոզմունքների պահանջները բավարարելու համար, չի կարող համարվել ժողովրդավարական հասարակությունում անհրաժեշտ միջոց», մասնավորապես՝ հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ «գոյություն ունեն գործուն և արդյունավետ այլընտրանքներ, որոնք կարող են հաշտեցնել մրցակից շահերը, ինչպես ցույց է տալիս Եվրոպական պետությունների գերակշիռ մեծամասնության փորձը»:⁵

11. Զինծառայությունից խղճի թելադրանքով հրաժարման իրավունքը, ի լրումն սրանց, արտացոլված է Եվրոպայի խորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովի⁶ և նախարարների կոմիտեի⁷ բազմաթիվ բանաձևերում ու հանձնարարականներում, Եվրամիության «Հիմնարար իրավունքների մասին» խարթիայում⁸, ինչպես նաև ԵԱՀԿ-ի փաստաթղթերում⁹:

12. Այսպիսով՝ արդեն իսկ հաստատված իրողություն է, որ միջազգային իրավունքը ճանաչում է զինծառայությունից խղճի թելադրանքով հրաժարումը՝ որպես կրոնի կամ համոզմունքի ազատությանը բնորոշ արտահայտություն: Որպես այդպիսին՝ այն համարվում է իրավունք, որը պետական իշխանության համար առաջացնում է պոզիտիվ պարտավորություններ: Իշխանությունը, ըստ այդմ, պարտավոր է երաշխավորել դրա արդյունավետ իրականացումը գործնականում և ապահովել, որ այն ենթարկվի այնպիսի սահմանափակումների, որոնք խստիվ անհրաժեշտ են ժողովրդավարական հասարակությունում: Պետության համապատասխան պոզիտիվ պարտավորությունների

⁴ *Բայաթյանն ընդդեմ Հայաստանի (Bayatyan v Armenia)*, ՄԻԵԴ ՄՊ վճիռ, 2011թ. հուլիսի 7 (Գանգատ թիվ 23459/03), 110-րդ պարբերություն:

⁵ Նույն տեղում, 124-րդ պարբերություն:

⁶ Տես ԵԽԽՎ-ի 337 (1967) բանաձևը, ԵԽԽՎ-ի 478 (1967) հանձնարարականը, 8816 (1977) հանձնարարականը, 1518(2001) հանձնարարականը, 1742(2006) հանձնարարականը:

⁷ Տես ԵԽ-ի նախարարների կոմիտեի R(87)8 հանձնարարականը և CM/Rec(2010)4 հանձնարարականը:

⁸ Եվրամիության «Հիմնարար իրավունքների մասին» խարտիայի 10-րդ հոդվածը:

⁹ Տես ԵԱՀԿ-ի Կոպենհագենի փաստաթուղթը (1990) և ԵԱՀԿ/ԺՀՄԻԳ-ի «Կրոնի կամ համոզմունքի վերաբերյալ օրենսդրության վերանայման մասին ուղենիշների» (2004) 22-23 էջեր:

ԵԱՀԿ/ԺՀՄԻԳ-ի կարծիքը «Այլընտրանքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին ՀՀ օրինագծի վերաբերյալ

Էական տարր է պատշաճ իրավական շրջանակի հաստատումը, որը կերաշխավորի խղճի թելադրանքով հրաժարման իրավունքը:

4.2. Օրենքի նախագծի վերլուծություն

13. Օրենքի նախագիծը (ընդունված 2003թ. դեկտեմբերի 17-ին) «Այլընտրանքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքում ներմուծում է մի շարք փոփոխություններ՝ նպատակ ունենալով «հնարավորինս նվազեցնելու հնարավոր շահառուների դժգոհությունները, ինչպես նաև նպաստելու օրենքի համապատասխանությանը կարգավորման ոլորտին վերաբերող միջազգային չափորոշիչներին»¹⁰: Կարելի է ի սկզբանե նշել, որ առաջարկված փոփոխություններն իրավամբ կմեծացնեն օրենքի համապատասխանությունը զինծառայությունից խղճի թելադրանքով հրաժարման ոլորտի միջազգային չափանիշներին: Մինևույն ժամանակ, ինչպես մանրամասն ներկայացվում է ստորև, հարկ կլինի անդրադառնալ մի քանի այլ հարցի մինչև «Այլընտրանքային ծառայության մասին» օրենքը լիովին կհամապատասխանի միջազգային չափանիշներին:
14. Օրենքի նախագծի 14-րդ հոդվածով փոփոխություններ են առաջարկվում «Այլընտրանքային ծառայության մասին» օրենքի 14-րդ հոդվածում, որոնցով առերևույթ վերացվում է կառավարության լիազորած պետական կառավարման մարմնի (ենթադրաբար՝ Պաշտպանության նախարարության) վերահսկողությունը այլընտրանքային ծառայության նկատմամբ: Այլընտրանքային *աշխատանքային* ծառայության նկատմամբ վերահսկողությունը կամ հսկողությունը փոխանցվում է «պաշտպանության, առողջապահության ու աշխատանքի և սոցիալական հարցերի բնագավառում Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազորած պետական կառավարման մարմինների (այսուհետ՝ լիազորված մարմիններ)»: Այս փոփոխությունները ողջունելի են, քանի որ նպատակ ունեն ապահովելու, որպեսզի այլընտրանքային *աշխատանքային* ծառայության նկատմամբ վերահսկողությունը, որը ենթադրաբար կլինի զինծառայությունից խղճի թելադրանքով հրաժարվողների ընտրությունը, իրականացվի ոչ թե զինվորականների, այլ խառը կոմիտեի կողմից, որի կազմում կլինեն նաև քաղաքացիական մարմիններ: Մինևույն ժամանակ, օրենքի նախագիծը չի մասնավորեցնում Կոմիտեի կազմը և աշխատակարգը, ինչը թողնված է «լիազորած մարմինների ղեկավարների» համատեղ հրամանին:

¹⁰ «Այլընտրանքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագծին կցված «Հիմնավորման» 6-րդ բաժինը:

ԵԱՀԿ/ԺՀՄԻԳ-ի կարծիքը «Այլընտրանքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին ՀՀ օրինագծի վերաբերյալ

Առաջարկվում է, որ Կոմիտեի կազմը և աշխատակարգն երաշխավորեն քաղաքացիական տարրի գործնական և արդյունավետ մասնակցությունը՝ ապահովելու, որ այլընտրանքային աշխատանքային ծառայությունը չչարունակի մնալ զինվորականների հսկողության ներքո: Զինվորական հրամանատարությունից և հսկողությունից արդյունավետորեն անջատվելը թույլ կտա վերափոխել այլընտրանքային աշխատանքային ծառայությունը իրապես քաղաքացիական ծառայության, ինչն այն ընդունելի տարբերակ կդարձնի խղճի թելադրանքով հրաժարվողների համար:

15. Օրենքի նախագծի 2-րդ հոդվածն փոփոխություն է առաջարկում «Այլընտրանքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հոդվածում, ինչը թույլ կտա այլընտրանքային ծառայողներին այլընտրանքային ծառայության ցանկացած պահի դիմելու այլընտրանքային ծառայությունը պարտադիր զինվորական ծառայությունով փոխարինելու համար: Այս փոփոխությամբ վերանում է այլընտրանքային ծառայությունը զինծառայությունով փոխարինելու դիմումի ներկայացման՝ գործող օրենքով նախատեսված վեցամսյա սահմանափակումը: «Այլընտրանքային ծառայության մասին» գործող օրենքի 15-րդ հոդվածի 2-րդ մասի («այլընտրանքային ծառայության ժամկետը չի մտնում պարտադիր զինվորական ծառայության ժամկետի մեջ») հետ միասին կարդալու դեպքում ստացվում է, որ անձը ում այլընտրանքային ծառայության ժամկետը՝ 36 ամիս այլընտրանքային զինվորական ծառայության դեպքում և 42 ամիս այլընտրանքային աշխատանքային ծառայության դեպքում¹¹, մոտենում է ավարտին և ով որոշում է անցնել զինծառայության, ստիպված է լինելու անցնել լիարժեք զինծառայություն՝ առանց հաշվի առնելու այն ժամանակը, որ նա անց է կացրել այլընտրանքային ծառայությունում: Այս դրույթը չափազանց խիստ է թվում և կարող է հետ պահել այլընտրանքային ծառայություն անցնող որոշ անձանց իրենց այլընտրանքային ծառայության մի զգալի մասն անցնելուց հետո անցնել այլընտրանքային զինծառայության: Առաջարկվում է մտածել մի այնպիսի տարբերակի մասին, որը թույլ կտա արդեն իսկ լրացրած այլընտրանքային ծառայության ժամկետը հաշվակցել/հանել ապագա զինծառայության ժամկետին(ից): Անշուշտ, այլընտրանքային ծառայության ժամկետը չպետք է հավասարեցվի զինծառայության ժամկետին, սակայն այն պետք է հաշվարկել մի բանաձևով, որը կլինի համաչափ և ոչ՝ չափազանց խիստ:
16. Մինևույն ժամանակ, խստիվ առաջարկում ենք, որ նմանատիպ տարբերակ էլ առաջարկվի այն զինակոչիկներին, ովքեր զինծառայություն անցնելու ընթացքում գիտակցում են, որ այդպիսի

¹¹ Տե՛ս «Այլընտրանքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածը:

ԵԱՀԿ/ԺՀՄԻԳ-ի կարծիքը «Այլընտրանքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին ՀՀ օրինագծի վերաբերյալ

ծառայությունը անհաղթահարելիորեն հակասում է իրենց խորը կրոնական կամ խղճի թելադրած այլ համոզմունքներին: Գործող օրենքը ներկայումս արգելում է զորակոչից հետո զինծառայության փոխարինումը այլընտրանքային ծառայությամբ¹²: Սակայն այս արգելքը հակասում է միջազգային չափանիշներին, որոնց համաձայն՝ խղճի թելադրանքով հրաժարման իրավունքը պետք է հնարավոր լինի իրականացնել զորակոչից կամ զինծառայությունից առաջ, դրա ընթացքում կամ դրանից հետո ցանկացած ժամանակ¹³, հաշվի առնելով այն, որ զինծառայություն անցնող անձինք, այդ թվում՝ զինված ուժերի պրոֆեսիոնալ կազմի մոտ նույնպես կարող է առաջանալ խղճի թելադրանքով հրաժարվելու համոզմունք¹⁴: Այդ պատճառով առաջարկվում է, որ օրենքի նախագիծը նույնպես ներմուծի մի փոփոխություն, որը թույլ կտա զորակոչված ծառայողներին դիմելու իրենց կողմից սկսված զինվորական ծառայությունը այլընտրանքային ծառայությունով փոխարինելու համար: Այդպիսի փոխարինման պարագայում, նախորդ պարբերությամբ առաջարկված մեխանիզմով, ավարտված զինծառայության ժամկետը պետք է համաչափորեն հաշվակցվի (հանվի) այլընտրանքային ծառայության ժամկետին(ից):

17. Արժե հիշատակել նաև Հայաստանում այլընտրանքային ծառայության ժամկետի մասին: Օրենքի նախագծի որևէ փոփոխություն չի առաջարկում «Այլընտրանքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի դրույթներում, որոնք նախատեսում են 36 ամիս այլընտրանքային զինվորական ծառայության համար և 42 ամիս այլընտրանքային աշխատանքային ծառայության համար¹⁵: Եթե այս ժամկետը դիտարկում ենք կանոնավոր զինծառայության ժամկետի հետ միասին և հատկապես այլ ժողովրդավարական պետություններում այլընտրանքային ծառայության լույսի ներքո, այլընտրանքային աշխատանքային ծառայության 42-ամսյա ժամկետը թվում է անտեղի ձգձգված և կարող է նույնիսկ ընկալվել որպես պատժիչ տևողություն: Այս համատեքստում արժե հիշատակել, որ ՄԱԿ-ի Մարդու իրավունքների կոմիտեն կոչ է արել պետություններին «ապահովել, որ զինվորական ծառայությանն այլընտրանք հանդիսացող ծառայության տևողությունը չունենա պատժիչ բնույթ»¹⁶: Հետևաբար, առաջարկվում է, որ հայաստանյան

¹² Տես «Այլընտրանքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ մասը:

¹³ UNHCR, Կառավարություններին փոխանցված գործերի և դրանց պատասխանների ամփոփում, E/CN.4/2006/5/Add.1, 2006թ. մարտի 27, 138-րդ պարբերություն 36-րդ էջ:

¹⁴ Տես ՄԱԿ-ի Մարդու իրավունքների հանձնաժողովի 1995/83 և 1998/77 բանաձևերը, տես նաև Եվրոպայի խորհրդի Նախարարների կոմիտեի CM/Rec(2010)4 հանձնարարականը:

¹⁵ Տես «Այլընտրանքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածը:

¹⁶ Մարդու իրավունքների կոմիտեի կողմից 2005թ. ապրիլի 25-ին ընդունված Եզրափակիչ դիտարկումները (CCPR/CO/83/GRC) ի լրումն Հունաստանի կողմից ներկայացված նախնական

ԵԱՀԿ/ԺՀՄԻԳ-ի կարծիքը «Այլընտրանքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին ՀՀ օրինագծի վերաբերյալ

իշխանությունը քննության առնի այլընտրանքային ծառայության տևողության կրճատման հարցը:

18. Որոշ հարցեր են մնում կապված այլընտրանքային ծառայության դիմումները քննող Հանրապետական հանձնաժողովի հետ: «Այլընտրանքային ծառայության մասին» գործող օրենքի տեքստը չի տալիս այս հանձնաժողովի կազմը և միայն նշում է, որ դրա ստեղծումը, աշխատակարգը և կազմը սահմանվում են կառավարության կողմից¹⁷: Համաձայն միջազգային չափանիշների՝ խղճի թելադրանքով հրաժարման հիմքով այլընտրանքային ծառայության դիմումների գնահատումը պետք է լինի քաղաքացիական մարմինների հսկողության տակ և ոչ՝ զուտ Պաշտպանության նախարարության կամ զինվորական մարմինների¹⁸: Հետևաբար, և եթե դա դեռևս այդպես չէ, այլընտրանքային ծառայության դիմումները քննող Հանրապետական հանձնաժողովը պետք է դրվի քաղաքացիական հսկողության տակ, և այս կազմակերպչական մեխանիզմը իդեալական տարբերակով պետք է արտացոլվի օրենքի տեքստում:

պարբերական զեկույցի (CCPR/C/GRC/2004/1), 15-րդ պարբերություն: Տես նաև CCPR/CO/83/GRC 15-րդ պարբերություն, Հատուկ զեկույցող, UNHCR, Կառավարություններին փոխանցված գործերի և դրանց պատասխանների ամփոփում, E/CN.4/2006/5/Add.1, 2006թ. մարտի 27, 5-րդ էջ:

¹⁷ Տես «Այլընտրանքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 3-րդ մասը:

¹⁸ Մարդու իրավունքների կոմիտեի կողմից 2005թ. ապրիլի 25-ին ընդունված Եզրափակիչ դիտարկումները (CCPR/CO/83/GRC) ի լրումն Հունաստանի կողմից ներկայացված նախնական պարբերական զեկույցի (CCPR/C/GRC/2004/1), 15-րդ պարբերություն: